

Фінансове право

УДК 347.73:336.76(477)

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.18159776>

**Проблеми визначення компетентного органу для нагляду та
регулювання ринку віртуальних активів**

Гладковська Вероніка Ігорівна,

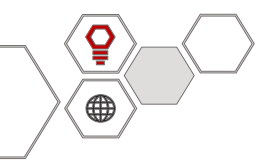
Студентка 3 курсу, спеціальність 081 «Право», факультет слідчої та
детективної діяльності, Національний юридичний університет імені

Ярослава Мудрого, м. Харків, Україна,

<https://orcid.org/0009-0004-4496-9558>

Прийнято: 19.12.2025 | Опубліковано: 31.12.2025

Анотація: У статті досліджується проблема визначення компетентного органу для нагляду та регулювання ринку віртуальних активів в Україні в умовах активної цифровізації фінансової системи та євроінтеграційних процесів. Актуальність теми зумовлена стрімким зростанням обігу криптоактивів, значними обсягами операцій на внутрішньому ринку, а також необхідністю адаптації національного законодавства до вимог Регламенту ЄС МіСА, який запроваджує єдині підходи до регулювання ринку криптоактивів у державах-членах Європейського Союзу. Відсутність чіткого визначення регуляторної архітектури в Україні створює правову невизначеність, стримує інвестиції та ускладнює ефективний фінансовий моніторинг. Методологічну основу дослідження становлять системний, формально-юридичний, порівняльно-правовий та структурно-функціональний методи, які дозволили

проаналізувати положення Закону України «Про віртуальні активи», законопроекту № 10225-д, регламенту МіСА, а також практику держав-членів ЄС щодо визначення національних компетентних органів.

У результаті дослідження виявлено, що закріплена в українському законодавстві дуалістична модель розподілу повноважень між НБУ та НКЦПФР породжує ризики дублювання функцій, колізії компетенції та суперечить європейській моделі концентрації наглядових повноважень. Обґрунтовано, що запропонований законопроектом № 10225-д механізм визначення регулятора через рішення Кабінету Міністрів не відповідає принципу незалежності фінансових регуляторів. Зроблено висновок про доцільність визначення НКЦПФР основним регулятором ринку віртуальних активів із чітким розмежуванням повноважень із НБУ щодо токенів електронних грошей, що забезпечить правову визначеність, відповідність стандартам МіСА та сприятиме легалізації й розвитку крипторинку в Україні.

Ключові слова: віртуальні активи, криптовалюти, регулювання, компетентний орган, НБУ, НКЦПФР, фінансовий моніторинг, легалізація.

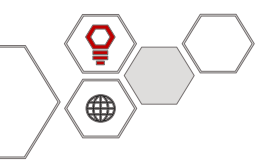
Problems of determining the competent authority for supervision and regulation of the virtual assets market

Veronika Hladkovska,

3rd year student, specialty 081 "Law", Faculty of Investigation and Detective Activities, Yaroslav the Wise National Law University, Kharkiv, Ukraine,

<https://orcid.org/0009-0004-4496-9558>

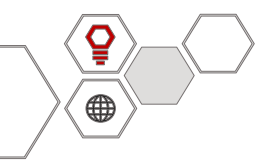
Abstract: The article examines the problem of determining the competent body for the supervision and regulation of the virtual asset market in Ukraine in

the conditions of active digitalization of the financial system and European integration processes. The relevance of the topic is due to the rapid growth of the circulation of cryptoassets, significant volumes of operations in the domestic market, as well as the need to adapt national legislation to the requirements of the EU MiCA Regulation, which introduces uniform approaches to the regulation of the cryptoasset market in the member states of the European Union. The lack of a clear definition of the regulatory architecture in Ukraine creates legal uncertainty, restrains investments and complicates effective financial monitoring. The methodological basis of the study is systematic, formal-legal, comparative-legal and structural-functional methods, which made it possible to analyze the provisions of the Law of Ukraine «On Virtual Assets», draft law № 10225-d, the MiCA regulation, as well as the practice of EU member states regarding the determination of national competent authorities.

As a result of the study, it was found that the dualistic model of the distribution of powers between the NBU and the NCCPFR, enshrined in Ukrainian legislation, creates risks of duplication of functions, conflict of competence and contradicts the European model of the concentration of supervisory powers. It is substantiated that the mechanism of determining the regulator proposed by draft law № 10225-d through the decision of the Cabinet of Ministers does not correspond to the principle of independence of financial regulators. A conclusion was made about the expediency of determining the NKCPFR by the main regulator of the virtual asset market with a clear separation of powers from the NBU regarding electronic money tokens, which will ensure legal certainty, compliance with MiCA standards and will contribute to the legalization and development of the crypto market in Ukraine.

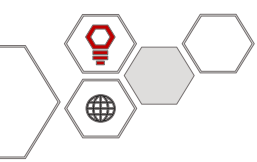
Keywords: virtual assets, cryptocurrencies, regulation, competent authority, National Bank of Ukraine, National Securities and Stock Market Commission, MiCA, financial monitoring, legalization.

Постановка проблеми. Динамічний розвиток технологій блокчейн та зростання популярності криптовалют створили потребу у формуванні ефективної системи державного регулювання ринку віртуальних активів. Україна, генеруючи 2,5% світового трафіку криптовалют та входячи до топ-6 країн за рівнем проникнення кріпти, стикнулася з необхідністю визначення компетентного регулятора. За оцінками аналітичних та медійних джерел, обсяг торгів на біржах за 2013-2024 роки міг перевищувати 60 мільярдів доларів США, що свідчить про масштаби ринку, який потребує правового врегулювання.

Проблема набула особливої актуальності у контексті адаптації національного законодавства до стандартів ЄС, зокрема регламенту MiCA, який набрав чинності 30 грудня 2024 року. Відсутність чіткої регуляторної архітектури створює правову невизначеність, стримує інвестиції та позбавляє бюджет потенційних надходжень на рівні 14-15 мільярдів гривень щороку. У зв'язку з цим ключовим науковим питанням є визначення оптимальної інституційної моделі державного нагляду за ринком віртуальних активів в Україні з урахуванням вимог регламенту MiCA та національних особливостей фінансової системи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Правове регулювання віртуальних активів досліджували О.С. Овчаренко (2020), Д.О. Кобильнік та М.В. Никонова (2022), Т.С. Гудіма та В.А. Устименко (2023). Міжнародні аспекти висвітлили О.В. Марченко та О.В. Сидоренко (2024). Національний інститут стратегічних досліджень та експерти МВФ вказували на необхідність створення прозорої моделі регулювання з урахуванням практики ЄС. При цьому більшість проаналізованих наукових публікацій і аналітичних матеріалів належать до періоду 2020–2025 років, що забезпечує актуальність дослідження та відповідність сучасному стану розвитку правового регулювання віртуальних активів.

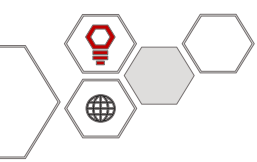
Виділення невирішених частин проблеми. Залишається невирішеним питання визначення єдиного компетентного органу або чіткої моделі взаємодії регуляторів. Попередні дослідження зосереджувалися на загальних аспектах регулювання, однак комплексного аналізу розподілу повноважень між НБУ та НКЦПФР з урахуванням вимог МіСА не проведено. Потребує аналізу законопроект № 10225-д, який передбачає непрозорий порядок визначення регулятора, що суперечить принципам незалежності фінансових регуляторів.

Таким чином, відсутність чіткого нормативного розмежування повноважень між фінансовими регуляторами, невизначеність статусу компетентного органу та потенційні відхилення від стандартів МіСА формують комплексну наукову й практичну проблему, яка потребує системного правового аналізу.

Матеріали та методи. Дослідження ґрунтується на аналізі нормативно-правових актів України та міжнародних документів: Закону України "Про віртуальні активи" № 2074-IX, законопроекту № 10225-д, регламенту ЄС 2023/1114 (МіСА), а також офіційних позицій НБУ, НКЦПФР та Комітету Верховної Ради з питань фінансів.

Методологічною основою є системний підхід для розгляду проблеми у взаємозв'язку з іншими елементами регулювання фінансового ринку. Формально-юридичний метод застосовано для аналізу законодавства та виявлення суперечностей. Порівняльно-правовий метод використано для дослідження досвіду ЄС (Німеччини, Франції, Великої Британії). Структурно-функціональний аналіз застосовано для оцінки повноважень та інституційної спроможності потенційних регуляторів.

Мета дослідження. Мета дослідження – комплексний аналіз проблеми визначення компетентного органу для регулювання ринку

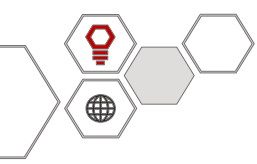
віртуальних активів в Україні та обґрунтування оптимального підходу з урахуванням міжнародного досвіду та вимог адаптації до стандартів ЄС.

Завдання дослідження:

1. Проаналізувати законодавчу базу та виявити суперечності у Законі № 2074-IX та законопроекті № 10225-д.
2. Дослідити дуалістичну модель розподілу повноважень між НБУ та НКЦПФР.
3. Вивчити міжнародний досвід, зокрема регламент MiCA та практику країн ЄС.
4. Проаналізувати позиції стейкхолдерів щодо визначення компетентного органу.
5. Оцінити інституційну спроможність потенційних регуляторів.
6. Обґрунтувати рекомендації щодо оптимальної моделі регулювання.

Виклад основного матеріалу. Динамічний розвиток технологій блокчейн та зростання популярності криптовалют створили потребу у формуванні чіткої системи державного регулювання ринку віртуальних активів. Україна, генеруючи 2,5% світового трафіку криптовалют та входячи до топ-6 країн за рівнем проникнення кріпти серед 150 держав, стикнулася з гострою необхідністю визначення компетентного регулятора для нагляду за цифровими активами.

Обсяг торгів найпопулярнішими криптовалютами (біткоїн, ефір, солана) на українських біржах за період 2013-2024 років перевищив 60 мільярдів доларів США, що свідчить про масштаби ринку, котрий потребує належного регулювання. За публічними оцінками, кількість активних користувачів станом на 2024 рік в Україні оцінюється у 400 тисяч активних користувачів криптовалют, а середньомісячний обсяг транзакцій становив

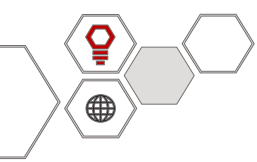
близько 500 мільйонів доларів. Криптовалютні біржі могли отримати близько 445,5 мільйонів доларів доходу від торгівлі за зазначений період.

Законодавча база регулювання віртуальних активів в Україні пройшла складний шлях формування. Верховна Рада України 17 лютого 2022 року ухвалила Закон "Про віртуальні активи" № 2074-IX, який запровадив нормативну базу для легалізації діяльності криптобірж, служб зберігання та використання криптовалюти. Проте документ не набув чинності через відсутність змін до Податкового кодексу України та створення Державного реєстру постачальників послуг у сфері обороту віртуальних активів [1].

Законом передбачено розподіл повноважень між Національним банком України та Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку, де НБУ має здійснювати державне регулювання обороту забезпечених віртуальних активів (валютних цінностей), визначати перелік валютних цінностей для обміну та забезпечення, погоджувати правила обміну, встановлювати обмеження щодо обміну віртуальних активів на валютні цінності.

Основну проблему створює дуалістична модель регулювання, закріплена у статтях 16-17 Закону України "Про віртуальні активи". НКЦПФР визначено центральним органом виконавчої влади, який формує та реалізує державну політику у сфері обороту віртуальних активів, затверджує нормативні акти, укладає міжнародні договори, здійснює наукові дослідження, організовує освітні програми, інформує громадськість про стан сфери обороту віртуальних активів, надає інформацію іншим державним органам.

НБУ має повноваження щодо регулювання обороту забезпечених віртуальних активів, визначення переліку валютних цінностей, погодження правил обміну, встановлення обмежень та здійснення нагляду за постачальниками послуг. Розподіл функцій створює ситуацію, коли два

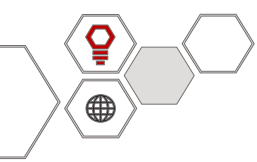

державні органи можуть претендувати на регулювання різних сегментів одного ринку, що призводить до правової невизначеності.

Практика інших держав демонструє переваги концентрації регуляторних функцій. Наприклад, Сполучене Королівство надало Управлінню з фінансового регулювання та нагляду повноваження контролювати всі аспекти діяльності постачальників криптопослуг, що забезпечило єдиний підхід до ліцензування та моніторингу ринку. Методологічні підходи до оцінки ризиків у сфері криптоактивів та їх регулювання деталізовані у Методологічному бюлетені Міністерства фінансів України серії AML, який узагальнює практику ЄС, вимоги MiCA та стандарти FATF [14].

Президент України наклав вето на прийнятий закон, повернувши його до Верховної Ради з пропозиціями щодо створення єдиного регулятора замість множинної системи нагляду. Висловлювалася позиція проти створення нового органу та пропозиція доручити регулювання обігу віртуальних активів виключно НКЦПФР. Аргументація базувалася на необхідності узгодження національного законодавства з європейськими стандартами, зокрема з регламентом MiCA (Markets in Crypto-Assets), який передбачає єдиного регулятора для ринку криптоактивів у кожній країні-члені Європейського Союзу.

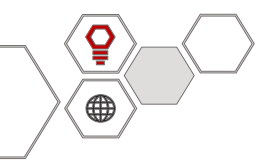
Європейський регламент MiCA, схвалений Європейським Парламентом 20 квітня 2023 року та повністю застосовний з 30 грудня 2024 року, встановлює єдині правила для емітентів криптоактивів та постачальників послуг у сфері криптоактивів. Регламент охоплює прозорість та розкриття інформації при емісії криптоактивів, авторизацію та нагляд за постачальниками послуг, операції, організацію та управління емітентами стейблкоїнів (токенів, прив'язаних до активів, та токенів електронних грошей), захист власників активів та клієнтів, заходи проти

інсайдерської торгівлі, маніпулювання ринком. У більшості країн ЄС функцію нагляду виконує орган, відповідальний за ринки капіталу, тобто національні комісії з цінних паперів, що забезпечує централізацію регуляторних функцій [2]. Регламент МіСА встановлює уніфіковані правила для випуску та обігу криптоактивів, а також вимоги до авторизації та нагляду за постачальниками послуг компетентними органами держав-членів ЄС, що спрямовано на зниження правової невизначеності та посиленням захисту інвесторів [14].

Навесні 2025 року НКЦПФР презентувала Раді з фінансової стабільності модель розподілу з НБУ ролей та обов'язків для регулювання ринку віртуальних активів на виконання вимог Меморандуму з МВФ. Запропонована модель передбачала: НКЦПФР здійснює нагляд щодо емісії, публічної пропозиції та допуску до торгів усіх токенів, окрім токенів електронних грошей, авторизацію та нагляд за постачальниками послуг, пов'язаних з оборотом віртуальних активів, протидію зловживанням на ринку віртуальних активів; НБУ здійснює нагляд щодо емісії, публічної пропозиції та допуску до торгів токенів електронних грошей, авторизацію та нагляд за емітентами токенів електронних грошей та за постачальниками послуг з обміну віртуальних активів на гроші, протидію зловживанням щодо токенів електронних грошей. Розроблена модель базувалася на аналізі досвіду ЄС за стандартами МіСА та була попередньо презентована місії МВФ. Члени Ради з фінансової стабільності погодилися з необхідністю подальшого глибшого опрацювання питання із урахуванням моделі регулювання, підготовленої спільно НБУ і НКЦПФР [2].

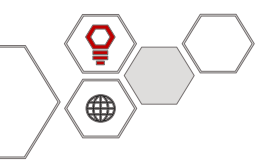
Окремої уваги потребує законопроект № 10225-д, поданий 24 квітня 2025 року групою народних депутатів на чолі з керівником фінансового комітету Верховної Ради Данилом Гетманцевим, запропонував зміни до Податкового кодексу України щодо оподаткування віртуальних активів та

виклав у новій редакції Закон "Про віртуальні активи". Верховна Рада 3 вересня 2025 року прийняла документ у першому читанні. Законопроект передбачає непрозорий порядок визначення регулятора ринку віртуальних активів Кабінетом Міністрів України за погодженням з НБУ, регулятором може бути НБУ як єдиний регулятор або у взаємодії з іншим органом, якого визначить уряд. Питання про регулятора залишилося невирішеним навіть після прийняття законопроекту за основу [5].

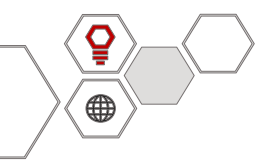
Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку надіслала до парламенту вісім десятків зауважень і пропозицій щодо законопроекту № 10225-д, заявивши про свою опозицію до його схвалення. Регулятор критикує закладений у документі механізм призначення наглядового органу через рішення уряду за узгодженням із центральним банком, вказуючи на невідповідність такого підходу стандартам Регламенту МіСА щодо автономності фінансових наглядачів. Комісія підкреслює власну кваліфікацію та організаційний потенціал для здійснення контролю за операціями з токенизованими активами, що володіють характеристиками фінансових інструментів, посилаючись на європейський досвід, де подібні функції виконують спеціалізовані органи нагляду за ринками капіталу [11].

Керівник парламентського фінансового комітету обстоював думку про доцільність покладення наглядових функцій на Національний банк у проміжний період становлення ринку. Обґрунтовуючи таку позицію, він зазначав, що за стандартних обставин цю роль мала б виконувати Комісія з цінних паперів, однак поточна ефективність її діяльності викликає сумніви. Враховуючи це, комітет схиляється до тимчасового делегування регуляторних повноважень центральному банку. Очільник НБУ відзначив, що схвалений парламентом у першому читанні документ можна розглядати як початковий етап інституціоналізації криптоактивів, визнаючи необхідність його вдосконалення до фінального розгляду спільно з

депутатським комітетом, міжнародними експертами та представниками індустрії. Перший заступник голови центрального банку пояснила, що європейський регламент MiCA, який слугує орієнтиром для законопроекту, допускає використання tokenів із чітким базовим забезпеченням виключно за умови розміщення такого забезпечення на європейській території. Наглядова архітектура у державах-членах ЄС зазвичай передбачає розподіл компетенцій: центробанки опікуються токенами з валютним або грошовим забезпеченням, тоді як регулятори ринків капіталу чи фінансові міністерства контролюють решту сегментів. Представники Міжнародного валютного фонду заперечували проти призначення Міністерства цифрової трансформації наглядовим органом, наголошуючи на важливості врахування європейських регуляторних моделей [5]. Аналітичні матеріали щодо застосування MiCA свідчать про стратегічну спрямованість ЄС на формування єдиного регуляторного середовища для ринку криптоактивів і концентрацію наглядових функцій у національних компетентних органах [2].

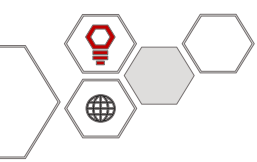
Складність визначення компетентного органу пов'язана з гібридною природою віртуальних активів, які поєднують характеристики фінансових інструментів, платіжних засобів та інвестиційних активів. Закон України "Про віртуальні активи" містить невизначеності у визначенні поняття "віртуальний актив". Поняття вперше було введене у Законі України "Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення", де віртуальний актив визначається як цифрове вираження вартості, яке можна торгувати або переказувати в цифровому форматі і використовувати для платіжних або інвестиційних цілей. Однак згідно з Законом "Про віртуальні активи" віртуальні активи визначаються як нематеріальне благо, об'єкт цивільних

прав, має вартість і виражене у вигляді сукупності даних в електронній формі. Розбіжності у визначеннях створюють додаткові труднощі для розмежування компетенції регуляторів [6]. Обґрунтовуючи доцільність визначення НКЦПФР основним регулятором ринку віртуальних активів, слід окремо наголосити, що питання її інституційної спроможності має вирішуватися не шляхом усунення Комісії від регулювання, а через цілеспрямоване посилення організаційних, кадрових та фінансових можливостей. З урахуванням європейської практики, зокрема функціонування національних органів з нагляду за ринками капіталу в державах-членах ЄС, доцільним є створення в структурі НКЦПФР спеціалізованого підрозділу з регулювання ринку віртуальних активів, укомплектованого фахівцями з фінансових технологій, цифрових активів, RegTech та SupTech.

Фінансове забезпечення такої діяльності може здійснюватися за рахунок регуляторних зборів із постачальників послуг у сфері віртуальних активів, що відповідає моделі самофінансування фінансових регуляторів у ЄС та мінімізує залежність від політичних рішень щодо бюджетних асигнувань. На перехідному етапі обґрунтованим є чітке нормативне розмежування повноважень між НКЦПФР та НБУ, за якого центральний банк здійснює нагляд виключно за токенами електронних грошей, тоді як Комісія концентрує регуляторні функції щодо інших категорій віртуальних активів.

Міжнародний досвід демонструє різні підходи до визначення компетентного органу для регулювання ринку віртуальних активів. У Європейському Союзі відповідно до регламенту MiCA національні компетентні органи, які здійснюють нагляд за ринками фінансових інструментів, як правило, призначаються для регулювання ринку криптоактивів. Європейське агентство з цінних паперів та ринків (ESMA)

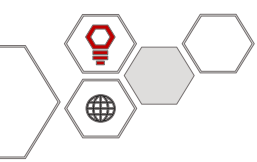

здійснює координацію діяльності національних регуляторів, забезпечує єдність підходів до авторизації постачальників послуг у сфері криптоактивів протягом перехідного періоду, веде центральний реєстр білих паперів криптоактивів, авторизованих постачальників послуг та осіб, які не дотримуються вимог.

Постачальники послуг у сфері криптоактивів, які мають понад 15 мільйонів активних користувачів щорічно в ЄС, підлягають посиленому нагляду з боку ESMA. Німеччина визначила Федеральний орган фінансового нагляду (BaFin) як компетентний орган для регулювання криптоактивів, класифікуючи їх як фінансові інструменти відповідно до національного Закону про банківську діяльність. Франція доручила регулювання Управлінню з фінансових ринків (AMF), яке здійснює нагляд за постачальниками послуг з цифрових активів після отримання реєстрації або ліцензії [6].

Національний інститут стратегічних досліджень, розглядаючи Закон України "Про віртуальні активи" у контексті намірів України стати членом Європейського Союзу, вказав на необхідність вирішення кількох ключових питань для нормалізації обігу віртуальних активів. Основна проблема полягає у класифікації та аналізі криптоактивів відповідно до міжнародних та європейських стандартів, враховуючи ключові особливості та економічну мету.

У науковій літературі також звертається увага на те, що відсутність чіткого законодавчого визначення єдиного компетентного органу у сфері нагляду за ринком віртуальних активів призводить до фрагментації регуляторних повноважень та створює правову невизначеність для учасників ринку. Зазначається, що паралельне залучення кількох органів державної влади без чіткого розмежування їх компетенції підвищує ризики дублювання функцій нагляду, суперечностей у правозастосуванні та

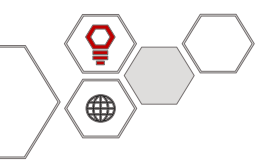

зниження ефективності державного контролю, що особливо критично в умовах інтеграції України до європейського фінансового простору [15].

Детальний аналіз різних типів віртуальних активів потрібен для ефективного регулювання з урахуванням особливостей та асоційованих ризиків. Закон України "Про віртуальні активи" відрізняється від МіСА, оскільки не регулює низку послуг, зокрема зберігання та адміністрування віртуальних активів від імені третіх осіб, функціонування торговельного майданчика, виконання замовлень від імені третіх осіб, надання консультацій та управління портфелем віртуальних активів.

Легалізація ринку віртуальних активів та запровадження оподаткування криптовалют можуть забезпечити додаткові надходження до державного бюджету на рівні 14-15 мільярдів гривень щороку. За оцінками голови фінансового комітету Верховної Ради, держбюджет на рік отримає 8 мільярдів гривень за рахунок легалізації криптовалют та близько 6 мільярдів гривень за рахунок податку на доходи фізичних осіб з віртуальних активів. Аналіз Бюро економічної безпеки України показав, що криптовалютні біржі могли отримати близько 445,5 мільйонів доларів доходу від торгівлі за період 2013-2024 років. Через відсутність чіткого регулювання оподаткування транзакцій криптовалютні біржі не зобов'язані сплачувати податки із доходів від операцій із цифровими активами.

Проект законопроєкту № 10225-д передбачає надання регулятору повноважень, наближених до окремих слідчих та розшукових дій, уповноваження на проведення розслідувань на ринках віртуальних активів. У надмірних повноваженнях побачили корупціогенний фактор. Постачальники послуг з обороту віртуальних активів повинні будуть ставати на облік у Державній податковій службі протягом 60 днів відтоді, як почнуть надавати послуги в Україні. Перший етап постановки на облік для них визначено до 1 липня 2026 року. Особи, які проводять операції з

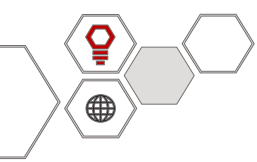

віртуальними активами, не зможуть реєструватися як фізичні особи-підприємці на єдиному податку. Законопроект пропонує заборону автоматичного допуску іноземних емітентів та провайдерів криптопослуг на український ринок без національної авторизації. Незалежно від походження — чи український, чи іноземний постачальник — компанія повинна пройти авторизацію на надання відповідних послуг в українського регулятора, після чого мати внесення у відповідний електронний реєстр.

Розподіл повноважень між органами державної влади ускладнюється необхідністю забезпечення фінансового моніторингу операцій з віртуальними активами. Закон України "Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення" визначає постачальників послуг, пов'язаних з оборотом віртуальних активів, як суб'єктів первинного фінансового моніторингу. Постачальники послуг зобов'язані здійснювати ідентифікацію клієнтів, верифікацію операцій, повідомляти про підозрілі транзакції державному регулятору [11].

Висновки. Проведене дослідження проблеми визначення компетентного органу для нагляду та регулювання ринку віртуальних активів в Україні дозволяє сформулювати наступні висновки:

1. Дуалістична модель регулювання (статті 16-17 Закону № 2074-IX) створює ризики правової невизначеності через нечіткий розподіл повноважень між НБУ та НКЦПФР, що суперечить вимогам регламенту MiCA про концентрацію функцій у єдиного регулятора.
2. Міжнародний досвід підтверджує переваги моделі єдиного регулятора. У країнах ЄС нагляд за криптоактивами здійснюють національні комісії з цінних паперів, що забезпечує централізацію та ефективність регулювання.

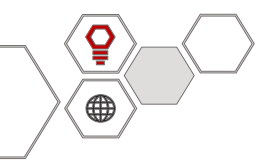
3. Законопроект № 10225-д передбачає непрозорий порядок визначення регулятора Кабінетом Міністрів за погодженням з НБУ, що не відповідає принципам незалежності фінансових регуляторів та створює ризики політичного впливу.
4. Оптимальним рішенням є визначення НКЦПФР основним регулятором з розмежуванням компетенції з НБУ щодо токенів електронних грошей. Така модель відповідає MiCA та враховує інституційну спроможність регуляторів.
5. Відсутність чіткого визначення регулятора стримує легалізацію ринку, перешкоджає інвестиціям та позбавляє бюджет 14-15 мільярдів гривень щороку.

Перспективи подальших досліджень включають: механізми координації державних органів для комплексного нагляду; процедури авторизації постачальників послуг згідно MiCA; концепцію державного реєстру постачальників; особливості регулювання різних категорій віртуальних активів; механізми захисту інвесторів; використання RegTech та SupTech для автоматизації моніторингу; податкові аспекти обороту віртуальних активів; міжнародне співробітництво з ESMA та глобальними організаціями.

Вирішення проблеми визначення компетентного органу є критично важливим для легалізації криптобізнесу, залучення інвестицій, захисту прав учасників ринку та європейської інтеграції України.

Список використаних джерел

1. Про віртуальні активи : Закон України від 17 лют. 2022 р. № 2074-IX // Відомості Верховної Ради України. – 2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2074-20> (дата звернення: 30.10.2025).
2. Regulation (EU) 2023/1114 of the European Parliament and of the Council of 31 May 2023 on markets in crypto-assets (MiCA) [Електронний

ресурс] : [англ.] // Official Journal of the European Union. – Official Journal of the European Union. – 2023. – Vol. L 150. – P. 40–205. – Режим доступу: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2023/1114/oj>. – Дата звернення: 30.10.2025.

3. Academy Vision. Regulatory supervision of crypto-assets under MiCA [Електронний ресурс] : [англ.]. – 2023. – Режим доступу: <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/391>. – Дата звернення: 26.12.2025.

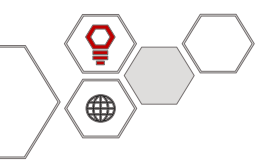
4. Гудіма Т. С. Правове регулювання обігу віртуальних (цифрових) активів в Україні / Т. С. Гудіма, В. А. Устименко // Київський часопис права. – 2023. – № 2. – С. 82–88.

5. Законопроект про віртуальні активи підготують до жовтня за участю партнерів – Рожкова [Електронний ресурс] // Forbes.ua. – 2025. – 8 квіт. – Режим доступу: <https://forbes.ua/news/zakonoprojekt-pro-virtualni-aktivi-pidgotuyut-do-zhovtnya-za-uchastyu-partneriv-rozhkova-08042025-28685>. – Дата звернення: 30.10.2025.

6. Кобильнік Д. О. Особливості використання віртуальних активів: фінансово-правовий аспект / Д. О. Кобильнік, М. В. Никонова // Публічне право. – 2022. – № 4 (48). – С. 117–125.

7. Крок до легалізації криптовалют: як узаконять віртуальні активи та які податки треба буде сплачувати [Електронний ресурс] // Ми-Україна. – 2025. – 5 вер. – Режим доступу: <https://weukraine.tv/article/krok-do-lehalizatsiji-kriptoaljuti-jak-uzakonjat-virtualni-aktivi-ta-jaki-podatki-treba-bude-splachuvati>. – Дата звернення: 30.10.2025.

8. Марченко О. В. Міжнародне регулювання обороту віртуальних активів: основні положення та принципи / О. В. Марченко, О. В. Сидоренко // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. – 2024. – Вип. 82. – С. 265–270.

9. Методологічний бюлетень [Електронний ресурс] / М-во фінансів України. – Сер. Мінфін-AML. – Київ, 2025. – № 30. – 30 с. – Режим доступу: https://mof.gov.ua/storage/files/Methodological_bulletin_AML_2025-30.pdf. – Назва з титул. екрану. – Дата звернення: 26.12.2025.
10. НКЦПФР презентувала свою модель розподілу з НБУ регулювання віртуальних активів [Електронний ресурс] // Інтерфакс-Україна. – 2025. – 29 бер. – Режим доступу: <https://interfax.com.ua/news/economic/1059769.html>. – Дата звернення: 30.10.2025.
11. НКЦПФР розкритикувала підтриманий комітетом Ради законопроект щодо віртуальних активів [Електронний ресурс] // Інтерфакс-Україна. – 2025. – 14 трав. – Режим доступу: <https://interfax.com.ua/news/general/1071834.html>. – Дата звернення: 30.10.2025.
12. Овчаренко А. С. Правове регулювання віртуальних активів та криптовалют в Україні: сучасний стан і перспективи / А. С. Овчаренко // Юридичний науковий електронний журнал. – 2020. – № 4. – С. 201–204.
13. Павленко О. В. Державне регулювання ринку віртуальних активів: проблеми інституційного забезпечення та перспективи розвитку / О. В. Павленко // Економіка та держава. – 2023. – № 9. – С. 45–50.
14. Plisio. MiCA Regulation: що змінює регламент ЄС для ринку криптоактивів [Електронний ресурс]. – 2025. – Режим доступу: <https://plisio.net/uk/blog/mica-regulation>. – Дата звернення: 26.12.2025.
15. Регулювання віртуальних активів в Україні: адаптація до глобальних стандартів та внутрішні виклики [Електронний ресурс] / Чернівець. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. – 2023. – 28 груд. – Режим доступу: <https://law.chnu.edu.ua/rehuliuvannia-virtualnykh-aktyviv-v-ukraini/>. – Дата звернення: 30.10.2025.